

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมเพลงกล่อมเด็กอีสาน และวิเคราะห์เนื้อหาเพลงกล่อมเด็กอีสานเพื่อศึกษาภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนอีสาน โดยการเก็บข้อมูลภาคสนามจากวิทยากรโดยตรง ในพื้นที่อีสานเหนือ 3 จังหวัดคือ ขอนแก่น อุบลราชธานี และชัยภูมิ อีสานกลาง 2 จังหวัดคือ มหาสารคาม และร้อยเอ็ด และอีสานใต้ 3 จังหวัดคือ อุบลราชธานี นครราชสีมา และบุรีรัมย์ จากนั้นนำข้อมูลมาจัดกลุ่มและจัดทำคำแปลเพื่ออธิบายความหมายวิเคราะห์เนื้อหาและอธิบายข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลจากการวิจัย สามารถรวบรวมเพลงกล่อมเด็กอีสานได้มากกว่า 300 เพลง ซึ่งส่วนมากมีเนื้อหาล้ำคล้ายกัน สำหรับเพลงที่มีเนื้อหาไม่สมบูรณ์ เป็นเพลงที่ผู้ร้องใช้คำสร้อยในการเอื้อนเสียงร้องเป็นทำนองแทนการใส่เนื้อหาของเพลง และบางเพลงจะมีเนื้อหาเป็นความพรรณนาได้ยืดยาว เพลงกล่อมเด็กอีสานจึงมีความยาวตั้งแต่ 2-3 วรรค จนถึง 50 วรรค หรือมากกว่า จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบภาพสะท้อนของสังคมเกษตรกรรมในชุมชนอีสาน ทั้งในการดำเนินชีวิตที่ผูกพันอยู่กับการทำไร่ทำนาแบบดั้งเดิม อาหารการกิน และเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ล้วนได้มาจากธรรมชาติ การอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยความรัก ความทนถนอม การสอนจริยธรรมแก่เยาวชนให้ยึดมั่นในพุทธศาสนา ปัญหาใหญ่คือ วัวยหาย ควายหาย ทำให้ต้องตามหากันด้วยความยากลำบาก มีการค้าขายที่ทำให้พวกผู้ชายต้องเดินทางไกลไปจากบ้าน สร้างความเดือดร้อนให้ครอบครัวที่ขาดผู้นำ ทำให้เกิด เพลงแม่ร้างกล่อมลูก ที่บันทึกเรื่องราวความสะเทือนใจและความยากลำบากของหญิงหม้ายไว้อย่างชัดเจน เพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาเป็น บทชู้ น่าจะมีส่วนในการสร้างบุคลิกภาพของเยาวชนอีสานให้เป็นคนอ่อนน้อม ขอมรับกฎเกณฑ์ของสังคม และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย

This research aimed to collect Isan lullabies and to analyze the contents of Isan lullabies that may reflect Isan cultural and ways of lives. Field research was conducted by collecting data directly from the informants via interviews. Field study areas were 3 provinces in North Isan (Khon Kaen, Udon Thani, and Chaiyapum), 2 provinces in Central Isan (Maha Sarakham, and Roi Et), and 3 provinces in South Isan (Ubon Ratchathani, Nakhon Ratchasima, and Buriram). Data was then, classified, translated, analyzed, and presented in descriptive format.

The research results revealed that more than 300 Isan lullabies were found and collected. However, many of these were duplicated and some of them were incomplete. The length of each lullaby could be between 2-3 paragraphs to 50 paragraphs or more. The content analysis found that it reflected daily lives of people in agricultural community. Their lives depended very much on natural resources and environments. These could be seen from their occupations, foods, and household facilities. The contents also reflected the ways of child nurturing which filled with love, warmth, and moral education according to the Buddhist doctrines. It also showed the picture of widows who were left behind and mentally moved because their husbands had to leave homes that caused by cattle robberies and trade. These could be seen in the *Widow's lullaby*, one of the most found in Isan lullabies. Some of the threaten lullabies might have had impacts on Isan's youth personalities, which had been formed to become submissive, virtuous, and tend to follow the rules and social norms.